

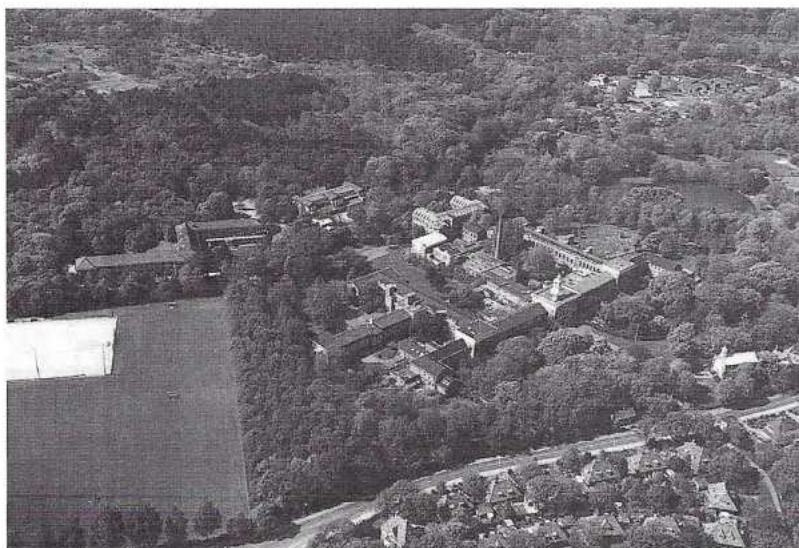
Landgoed Meer en Berg stadswijk in de duinzoom?

HENK WIJKHUISEN

In de lommerrijke duinzoom van Bloemendaal, grenzend aan het Nationaal Park Zuid-Kennemerland, ligt het landgoed Meer en Berg. Ruim veertig hectare binnen-duinbos en parklandschap, ontwikkelt door vermaarde lieden als Springer en Zocher. Eeuwenlang een oase van rust. Eerst als luthof voor patriciers en de afgelopen anderhalve eeuw als krankzinnigengesticht, het Provinciaal Ziekenhuis te Santpoort.

Het gesticht was eigendom van de provincie Noord-Holland. Ooit was dit provinciaal bestuur een toonbeeld van zorg voor alles van waarde dat weerloos was: krankzinnigen en natuur. Het Noordhollands provinciebestuur opende in 1849 een modern krankzinnigengesticht en heeft tot ver in de jaren tachtig de geestelijke gezondheidszorg tot haar taak gerekend. Ook kocht de provincie Noord-Holland als geen ander natuurgebieden op, die daardoor gevrijwaard werden tegen aantastingen. Maar dat was vroeger. Het huidige provinciaal bestuur van Noord-Holland heeft afstand gedaan van de zorg voor medemens en natuur en heeft het landgoed Meer en Berg voor ruim 70 miljoen verkocht aan een conglomeraat van stenenstapelaars. Er is ruim baan gemaakt voor de komst van 450 woningen. Nauwelijks werd nagedacht over de grote waarden van landgoed

Volop groen rondom het oude, neo-classicistische hoofdgebouw op landgoed Meer en Berg. Rechtsboven de vijver, onderdeel van het door Zocher aangelegde landschapspark en daarboven enige nieuwbouw voor patienten. Op de achtergrond het Nationaal Park Zuid-Kennemerland, dat naadloos overgaat in landgoed Meer en Berg (foto: Aluphoto, Loenen).

Meer en Berg. De rijke historie, de ecologische samenhang en de unieke landschappelijke waarden met de architectuur van Zocher en Springer konden de provinciale politieke niet vermurwen. De waarden zijn teruggebracht tot economische waarden.

Inmiddels blijkt dat het gesticht in de gemeente Bloemendaal ligt, hoewel het in naam toch altijd "Meerenberg nabij Santpoort" of "Provinciaal Ziekenhuis te Santpoort" heette. De verklaring is simpel. De inmiddels rijkste gemeente van Nederland wilde niet geassocieerd worden met een gekkenhuis. Maar nu er geld valt te verdienen en er huisjes mogen komen is de Bloemendaalse politiek niet te beroerd om gretig het algemeen belang van aantoonbaar niet-noodzakelijke woningbouw te dienen.

De provincie als geldwolf

Eind vorig jaar heeft Stichting Duinbehoud negen organisaties bijeengebracht om het tij te keren. Een bond palet van organisaties vroeg aandacht voor de grote ecologische, landschappelijke, aardkundige, historische en archeologische waarden. De stichtingen Santpoort, Ons Bloemendaal, Behoud Binnenduinbos Santpoort-Zuid, Zuid-Kennemerland Natuurlijk, Bewonersbelangen Santpoort-Zuid, Landgoed Schapenduinen Kastelenstichting Holland en Zeeland, Historische Kring Velsen en Initiatiefgroep Herprofilering Brederodelaan/Mollaan, hebben met Stichting Duinbehoud de afgelopen maanden enorm veel stichtelijk werk verzet om een betere toekomst voor Meer en Berg te bereiken.

Alle raadsleden van de gemeente Bloemendaal en de buurgemeente Velsen, waar Santpoort onder valt, werden persoonlijk aangeschreven, evenals de leden van provinciale staten van Noord-Holland. Op 14 december zouden deze laatst genoemden het nieuwe streekplan Kennemerland vaststellen, waarin de bebouwing van Landgoed Meer en Berg werd opgevoerd. Ondanks een motie van D66 tegen bebouwing, wilden de meeste statenleden huizen en geen groen. Geld moest er komen, omdat de verzelfstandiging en de verhuizing van het ge-

Landgoed Meer en Berg ligt in de rand van het duingebied. Hier komen de grondwaterstromingen samen en wordt het zogenaamde kwelwater afgevoerd via de duinrelen. Dit schone duinwater zorgt voor een gevarieerde natuur in de duinzoom (foto: Henk Wijkhuisen).

sticht betaald moesten worden. Het privaatrecht won het bij de provincie van haar publieksrechtelijke taak. Geen woord over de grote waarden van Meer en Berg en geen woord over het provinciaal beleid voor de duinzoom, dat met voeten getreden is. Wel de obligate opmerking dat bij de inrichting rekening gehouden dient te worden met de omgeving. Hoe dat mogelijk is met 450 woningen, minstens zoveel auto's in de carport en even zoveel percelen met Gamma-schuttinkjes werd niet verhelderd.

Het autisme van een gemeenteraad

Na verkoop aan een projectontwikkelaar lag de bal bij het gemeentebestuur van Bloemendaal, maar ook hier vonden we niet veel weerklank. Vooral de eis dat 150 huizen in de sociale sector moeten worden gerealiseerd, hing als een

idee-fixe boven de discussie. Niet dat er zoveel vraag is in Bloemendaal, maar een derde van nieuwbouw dient nu eenmaal als zodanig te worden ingevuld. Men leze voor dit soort logica Kafka of Ollie B. Bommel er op na.

En de verantwoordelijk wethouder, lid van een club die zich progressief noemt en zich zegt in te spannen voor inspraak, moest al helemaal niets van ons initiatief hebben. Hij weigerde zelfs onze brief te beantwoorden, omdat deze niet aan de wethouder, noch aan de raad was geschreven, maar aan de wethouder als persoon (schizofrenie heette dat vroeger in het hiervoor genoemde gesticht).

Hoe meer we probeerden de lokale politici te bewegen niet in zee te gaan met een projectontwikkelaar, hoe sterker het politiek autisme. De politiek trok zich terug achter de muur van het staatsrecht, met als gevolg dat betrokken burgers en maatschappelijke organisaties "kalt gestelt" werden.

Betrokkenheid van de burger wordt éénmaal in de vier jaar op prijs gesteld, om vervolgens de politiek zonder last en ruggespraak haar werk te laten doen.

Voorts is duidelijk dat een hiërarchie in beleid bestaat. Het provinciaal en gemeentelijk beleid voor duinzoom en landgoederen is weggeschoufeld. Het sociaal beleid daarentegen, nieuwbouw met een derde sociale woningbouw, wordt als een dogma gehanteerd en niet in alle redelijkheid afgewogen.

Hoe nu verder

Inmiddels is het bureau van stedenbouwkundige Riek Bakker (BVR) aangezocht om een plan te maken voor 450 woningen. En ondertussen werken de hiervoor genoemde organisaties met Stichting Duinbehoud aan een waardenkaart, omdat de waarden van Meer en Berg nog onvoldoende in beeld zijn gebracht.

Ook is kort geleden de "Vereniging Behoud Landgoed Meer en Berg" opgericht, welke organisatie zal trachten de aantallen huizen niet boven de 150 uit te laten stijgen. Bovendien wil deze vereniging het nog te ontwikkelen bestemmingsplan als hot-item opvoeren voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2002 of eventueel een referendum aan de bevolking voorleggen.

De hoop is ook gericht op de bestuursrechter in Den Haag, want er rammelt inmiddels al zoveel aan het besluitvormingsproces, dat er reeds voldoende munitie in voorraad is. Het ontwerpbestemmingsplan zal daar vermoedelijk nog een extra voorraadje springlading aan toevoegen. We blijven gemobiliseerd!

Landgoed Meer en Berg is rijk aan dieren. Van zeldzaamheden als boommarters en hazelwormen tot en met algemenere soorten als de grote bonte specht (foto: Frits van Daalen).